

Ketenrichtlijn Geboortezorg Asielzoekster

Algemeen

Deze ketenrichtlijn vindt zijn oorsprong in 2010 en is in samenwerking met de hieronder vermelde organisaties tot stand gebracht. Deze ketenrichtlijn dient ter begeleiding van zwangere asielzoekster in de asielopvang en is geactualiseerd in april 2014.

Betrokken organisaties

- ACTIZ (Bracheorganisatie voor zorgondernemers)
- BTN (Vereniging Branchebelang Thuiszorg Nederland)
- Gezondheidscentrum Asielzoekers, waaronder de Praktijklijn (PL) en GCA op locatie (GCA)
- Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA). Niet medische gidsfunctie (NMG)
- Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV)
- Menzis-COA-Administratie (MCA) Uitvoering Regeling Zorg Asielzoekers (RZA)
- Nederlandse Vereniging voor Obstetrie & Gynaecologie (NVOG)

Schema Processtappen

Het schema Processtappen beschrijft de taken en verantwoordelijkheden van de betrokken zorgverleners en organisaties, en de benodigde afstemming tussen betrokken partijen gedurende de begeleiding van de zwangere asielzoekster. In het bepalen van de processen is de werkwijze in de reguliere zorg gevolgd waarbij de zwangere asielzoekster centraal staat, dit wordt beschreven in kolom 2. Aanvullingen en aanpassingen op de reguliere werkwijze staan in de 3^e, 4^e en 5^e kolom beschreven. COA/GC A of zwangere asielzoekster kan te allen tijde voor vragen telefonisch contact opnemen bij de verantwoordelijke verloskundige praktijk of gynaecoloog van het ziekenhuis De verantwoordelijke verloskundige praktijk of gynaecoloog zorgt ervoor dat de zorgvraag van het COA/GC A of zwangere asielzoekster op correcte wijze wordt afgehandeld door de betreffende zorgverlener

Verloskundige zorgverlener

- Onder verloskundig zorgverlener wordt verstaan zorgverleners die verloskundige zorg verlenen zoals een 1^e of 2^e lijns verloskundige, gynaecoloog, arts assistent of gynaecoloog in opleiding.
- **Alle** zwangere asielzoeksters gaan naar de 1^e lijns verloskundige **tenzij** er een medische acute noodsituatie is waardoor de huisarts direct naar de gynaecoloog moet doorverwijzen.
- Indien een huisarts de zwangere asielzoekster om een medisch acute reden, direct doorverwijst naar de gynaecoloog, dan zal de gynaecoloog verloskundige zorg verlenen en aanvullende taken uitvoeren zoals beschreven in de processtappen.
- Indien een zwangere vrouw zich bij het GC A meldt in verband met haar zwangerschap, checkt het GC A in eerste instantie of de gegevens van de verloskundige al bekend zijn in HIS. Indien de zwangere vrouw zich nog niet gemeld heeft bij de verloskundige, verwijst het GC A de zwangere vrouw door naar COA om de vrouw te helpen met het maken van een afspraak met de verloskundige.
- Tijdens het consult met de verloskundige zorgverlener worden de volgende zaken geregeld:
 - Zwangerschapsverklaring
 - Kraamzorg: Wordt geregeld door de 1^e verloskundige die niet aan een POL-locatie verbonden is.
 - Verwijzing voor een (screenings)echo.
 - Indien nodig: het maken van de afspraak bij de gynaecoloog
 - Casemanager van de zwangere asielzoekster zoals vormgegeven in het document casemanager zwangere asielzoekster.

GC A: het team op locatie (GC A) en de Praktijklijn (PL)

GC A is een landelijk gezondheidscentrum dat werkt vanuit zorglocaties dicht bij of op asielzoekerscentra. Hier kunnen asielzoeksters terecht voor een consult met een huisarts, een praktijkverpleegkundige, consulent GGZ of een praktijkassistent. Naast de locaties op de asielzoekerscentra, is er de Praktijklijn. De administratief medewerkers bij de Praktijklijn verwerken medische post in de patiëntendossiers, ondersteunen in het maken van een afspraak tussen de asielzoekster en de zorgverleners en behandelen aanvragen van medische dossiers die bijvoorbeeld door de gynaecoloog worden opgevraagd. De Praktijklijn dient overdag als back up wanneer de eigen huisarts van de locatie niet bereikbaar is. De huisarts van de Praktijklijn kan medische vragen beantwoorden en recepten voorschrijven. De praktijkassistent triageert bij zorgvragen en geeft zelfzorgadviezen aan de asielzoeksters. Daarnaast verwijst de Praktijklijn asielzoeker door naar een huisarts(enpost) of zorgt dat de asielzoekster gezien wordt. De Praktijklijn is aangesloten op het huisartsen HIS zodat de medewerkers altijd het dossier van de asielzoekster bij de hand hebben.

Communicatie tussen VK/ GYN en GC A

De vuistregel is dat alle schriftelijke communicatie plaatsvindt door middel van zorgmail (edifact). Dit zorgmail-bericht wordt dan gestuurd naar het zorgmailadres van GC A op de locatie van de betreffende patient. Het GC A op deze locatie koppelt het bericht aan het dossier van de patient. De uitzondering is de zwangerschapsverklaring. Omdat dit een handtekening bevat, kan het niet via zorgmail worden verstuurd. De werkwijze is dan het document te faxen naar de GC A Praktijklijn, ofwel het in te scannen en te emailen naar het faxadres van de Praktijklijn. Kunt u niet werken met zorgmail, dan geldt dezelfde werkwijze als bij de zwangerschapsverklaring.

Algemeen telefoonnummer GC A Praktijklijn:

Telefoon: 0 881 122 112

Fax: 0 881 122 110 of fax.backoffice@gcasielzoekers.nl (middels scan)

Post: GC A Wageningen, Postbus 395, 6700 AJ Wageningen

Het zorgmailadres: 500041292@lms.lifeline.nl

COA: Niet medische gidsfunctie NMG

De COA opvangmedewerker heeft een informerende, ondersteunende en signalerende rol.

- De asielzoekster wordt middels voorlichtingsbijeenkomsten en tijdens individuele gesprekken geïnformeerd over de noodzaak om bij zwangerschap contact te leggen met de verloskundige en kraamzorg. Dit gesprek wordt ondersteund met schriftelijk materiaal (13 vreemde talen) wat geschikt is voor analfabeten en laaggeletterden. Voorlichting vindt ook plaats door middel van posters in het AZC met specifieke informatie zodat zwangeren weten wat zij moeten doen indien er sprake is van een zwangerschap. Gegevens van de verloskundige kan de COA opvangmedewerker vinden in de sociale kaart. MCA verstrekt periodiek een actuele sociale kaart voor deze gegevens.
- Ondersteuning vindt plaats in het geval de asielzoekster niet of slecht in staat is contact te leggen met de zorgverlener.
- De signalerende rol dient ter preventie van en/of het escaleren van sociaal-medische problematiek. Signalen worden in het Multi Disciplinair Overleg ingebracht en besproken.
- COA organiseert eens per jaar op alle locaties een overleg waarbij kraamzorg, verloskundigen, gynaecologen en GC A worden uitgenodigd.

Kraamzorg:

Kraamzorg is gericht op het bieden van praktische zorg, ondersteuning, instructie en voorlichting aan de moeder, haar partner en haar kind, zowel tijdens de bevalling als in de kraamperiode. Kraamzorg heeft het oogmerk rust te creëren in het gezin, waardoor het geestelijke en fysieke herstel van de kraamvrouw en de integratie van het kind in het gezin wordt bevorderd. Kraamzorg helpt het zelfvertrouwen van de moeder en haar partner te vergroten en helpt het gezin om een goede start te maken na de geboorte van de baby, zodat het gezin na de kraamperiode als gezond, zelfstandig en zelfredzaam gezin verder kan.

De kraamverzorgende valt in het kraambed onder de eindverantwoordelijkheid van de verloskundige. Voor het aanvragen van kraamzorg neemt de asielzoekster/casemanager contact op met een gecontracteerde kraamzorginstantie uit de regio. Met deze kraamzorgorganisatie wordt afgesproken hoe het proces rondom intake en kraamzorg bij de asielzoekster verloopt.

MCA:

- Uitvoerder regeling zorg asielzoeker.
- Faciliteert het gebruik van tolken. Het inzetten van een tolk voor asielzoeksters met een COA-zorgpasnummer wordt vergoed, informatie hierover staat op de website <http://www.rzasielzoekers.nl/>. Telefoonnummer TvCN (Tolkvertaalcentrum Nederland): 088 255 5222
- Verstrekt gegevens gecontracteerde zorgaanbieders (RZA-gids).

PROCESSTAPPEN

Fase	Begeleiding in reguliere zorg	Aanpassing/aanvulling op regulier proces of blijft gelijk	Aanvullende processtappen voor asielzoeksters	Actor
ALGEMENE BEGELEIDING VERLOSKUNDIGE ZORG				
1.	COA/GC A/kraamzorg of zwangere asielzoekster kan te allen tijde voor vragen telefonisch contact opnemen bij de verantwoordelijke verloskundige praktijk of gynaecoloog van het ziekenhuis.	Blijft gelijk		VK/GYN
AANMELDING VERLOSKUNDIGE ZORG				
2.	Zwangere asielzoekster maakt een afspraak met de verloskundige zorgverlener.	Aanvulling	1. Voorlichtende en ondersteunende rol gevraagd van COA Opvangmedewerkers om zwangere asielzoeksters te informeren over het belang om bij zwangerschap z.s.m. contact te leggen met de verloskundige 2. Wanneer een zwangere asielzoekster zich meldt bij het GC A verwijst deze door naar COA voor het maken van de afspraak met de verloskundige. Daarnaast vraagt GC A mondeling toestemming aan de asielzoekster of dit mag worden doorgegeven aan COA. Indien ja, stuurt GC A tevens een mail naar het COA dat zwangere asielzoekster een afspraak nodig heeft bij de verloskundige.	1. COA/GCA 2. COA/GCA

			3. De COA medewerker ziet erop toe dat de asielzoekster een afspraak maakt (evt. met behulp van de Praktijklijn) met de verloskundige. Indien nodig ondersteunt de COA medewerker hierbij. Wanneer zwangere asielzoekster zich niet heeft gemeld bij het COA, maar COA wel een mail heeft ontvangen van het GC A over de noodzaak van een afspraak met de verloskundig zorgverlener, zoekt COA zelf contact met zwangere asielzoekster voor het maken van de afspraak. Het COA verwerkt deze inspanning in het logboek. (IBIS). 4. Het COA verstrekt informatie over de organisatie van de verloskundige zorg. Het COA heeft een actuele lijst van verloskundig zorgverleners waar de zwangere asielzoekster naar toe kan worden doorverwezen.	3. COA / PL 4. COA
3.	De verloskundige (vk) heeft een poortwachterfunctie. Beroepsprofiel: “de verloskundige is als een spin in het web m.b.t zorg voor zwangeren.” Zij regelt de benodigde afspraken voor zover deze in haar eigen praktijk plaatsvinden (bv een echo). Deze verantwoordelijkheid loopt door tot de eerste 10 kraamdagen. De volgende taken behoren bij het werkgebied van de VK: - Screeningsecho (verwijzing naar) - Termijnecho - Bloed prikken - Doorverwijzing naar gynaecoloog	Aanvulling	1. De verloskundige zorgverlener verstrekt een zwangerschapsverklaring aan de zwangere asielzoekster met de uitgerekende bevallingsdatum. De verklaring bevat tevens toestemming van de asielzoekster om medische informatie én het COA Zorgnummer uit te wisselen tussen het GC A en de verloskundige. Het spoednummer van de verloskundig zorgverlener staat hierop vermeld. 2. Zwangerschapsverklaring wordt door zwangere asielzoekster aan COA verstrekt. 3. Een kopie van de verklaring wordt door de verloskundig zorgverlener naar het faxadres van de Praktijklijn verstuurd ter registratie in het HIS. Praktijklijn registreert het	1. VK/GYN 2. Asielzoekster 3. VK/GYN/PL

			spoednummer van verloskundig zorgverlener in het HIS.	
KRAAMZORG				
4.	De verloskundig zorgverlener informeert de zwangere asielzoekster mondeling over o.a. te regelen kraamzorg. Tevens wordt informatie verstrekt over de gegevens van de gecontracteerde kraamcentra in de buurt.	Aanvulling	1. De verloskundig zorgverlener zoekt door MCA gecontracteerde kraamcentra in haar werkgebied op. Uitgezonderd voor een POL locatie (tenzij de zwangere a terme is). 2. Het COA verstrekt aan de zwangere asielzoekster na ontvangst van de zwangerschapsverklaring schriftelijke informatie over te regelen kraamzorg en in te kopen baby-artikelen. 3. Het COA verstrekt een financiële¹ vergoeding aan de zwangere asielzoekster voor de aanschaf van baby-artikelen.	1. VK/GYN 2. COA 3. COA
5.	De verloskundig zorgverlener controleert tijdens de vervolgafspraken of kraamzorg is geregeld.	Aanvulling	Indien kraamzorg nog niet geregeld is, ondersteunt de verloskundig zorgverlener bij het maken van de afspraak met de gecontracteerde kraamzorg.	VK/GYN
6.	Het huisbezoek bij de zwangere asielzoekster wordt verricht tussen de 34e en 36e week door de verloskundig zorgverlener en/of de kraamzorg afhankelijk van lokale afspraken. Hierbij wordt indien nodig gebruik gemaakt van de inzet van de tolkentelefoon.	Blijft gelijk		VK/GYN/ KRAAM
7.	De verloskundig zorgverlener informeert de kraamzorgorganisatie en de JGZ	Blijft gelijk		VK/GYN/ KRAAM

¹ Het COA verstrekt een financiële vergoeding na toelating tot de Regeling Verstrekking Asielzoekers. Indien er geen recht is op RVA worden de babyartikelen in natura verstrekt. Dit gebeurt op de COL, POL en AMV locaties.

	omtrent bijzonderheden (bv. laaggeletterdheid) van de zwangere asielzoekster voorafgaande aan start zorg van de kraamzorg en de JGZ.			
CONTROLES				
8.	Bij de eerste controle, ongeacht de zwangerschapsduur, tussen de verloskundige/gynaecoloog en de cliënt wordt gebruik gemaakt van de tolktelefoon.	Aanvulling	1. De verloskundig zorgverlener legt gebruik tolktelefoon vast in dossier. 2. De verloskundig zorgverlener streeft ernaar bij iedere controle zo veel als nodig is gebruik te maken van de tolktelefoon.	1. VK/GYN 2. VK/GYN
9.	De verloskundig zorgverlener vraagt naar laaggeletterdheid bij de cliënt.	Aanpassing	De verloskundig zorgverlener noteert in het dossier indien er sprake is van laaggeletterdheid. Het omgaan met laaggeletterdheid wordt omschreven in bijlage: laaggeletterdheid.	VK/GYN
10.	Zwangere asielzoekster verschijnt niet op de vervolgspraak	Aanpassing	1. Indien zwangere asielzoekster niet op vervolgspraak verschijnt, wordt telefonisch contact gezocht met de zwangere. 2. Indien telefonisch geen contact verkregen kan worden, wordt een uitnodiging verstuurd aan de zwangere asielzoekster. 3. Bij geen response op een uitnodiging neemt verloskundige zorgverlener contact op met het COA, deze neemt contact op met zwangere asielzoekster.	1. VK/GYN 2. VK/GYN 3. VK/COA
11.	Bij vragen en/of onduidelijkheden of vermoeden op ernstige problematiek neemt de zwangere asielzoekster contact op met haar verloskundige zorgverlener.	Aanvulling	Indien de zwangere asielzoekster COA of het GC A (Praktijklijn en/of GC A op locatie) benadert voor vragen over de zwangerschap of bij vermoeden op ernstige problematiek wordt zij verwezen naar de verloskundige zorgverlener. De zwangere asielzoekster zal contact opnemen met haar verloskundig zorgverlener door middel van de Praktijklijn. COA contactpersoon kan	Asielzoekster/ COA/GCA/ PL/VK/GYN

			hierin ondersteunen.	
12.	Verloskundige zorg wordt verleend conform de landelijke Verloskundige Indicatielijst en regionale VSV afspraken.	Blijft gelijk		VK/GYN
BEVALLING				
13.	Bij een op handen zijnde bevalling wordt de verloskundig zorgverlener van de zwangere asielzoekster gebeld.	Aanvulling	De asielzoekster belt de verloskundige of ziekenhuis zelfstandig, of met behulp van de GC A Praktijklijn, waarin COA eventueel kan ondersteunen.	PL/COA
14.	Na melding van de op handen zijnde bevalling bezoekt de verloskundig zorgverlener indien mogelijk de zwangere asielzoekster op locatie en neemt zo nodig contact op met het ziekenhuis. Wanneer de zwangere asielzoekster wordt verzocht naar het ziekenhuis te gaan wordt er zittend ziekenvervoer of een ambulance geregeld voor het vervoer naar het ziekenhuis. Contractueel vastgelegd MCA: Aanrijdtijd taxi max. 60 min. Indien een ambulance noodzakelijk is, op inschatting van de verloskundig zorgverlener, wordt deze door de VK gebeld.	Aanvulling	1. De verloskundig zorgverlener bepaalt of de asielzoekster middels een ambulance of middels zittend ziekenvervoer moet worden vervoerd naar het ziekenhuis. 2. Wenselijke wijs wordt de zorgtaxi door verloskundig zorgverlener ingeschakeld via de GC A Praktijklijn. 3. Wanneer er geen verloskundige zorgverlener aanwezig is ondersteunt het COA de asielzoekster bij het contact leggen met de GC A Praktijklijn voor het regelen van het vervoer naar het ziekenhuis. GC A Praktijklijn overlegt met verloskundig zorgverlener via spoednummer of taxi of ambulance moet worden ingezet.	1. VK/GYN 2. VK/GYN/PL 3. COA/PL/VK/GYN
15.	De verloskundig zorgverlener begeleidt de zwangere asielzoekster in het ziekenhuis.	Blijft gelijk		

NA DE BEVALLING / POSTPARTUM				
16.	Melden geboorte kind	Aanvulling	De verloskundige zorgverlener informeert binnen 12 uur na de bevalling of eerder indien mw. direct post partum naar huis gaat de GC A Praktijklijn over de geboorte en eventuele bijzonderheden. GC A Praktijklijn registreert bevalling in het HIS, en noteert eventuele bijzonderheden tijdens de bevalling.	VK/GYN/PL
17.	Aangifte geboorte kind bij de gemeente.	Aanvulling	Verloskundig zorgverlener ziet toe op (of voert uit) de aangifte van geboorte van het kind.	VK/GYN
18.	Bij ontslag uit het ziekenhuis wordt kraamzorg ingeschakeld door de naasten van de moeder. De verloskundige stuurt het verslag van de geboorte binnen 3 dagen naar de huisarts.	Aanvulling	1. In overleg met de asielzoekster wordt besloten of de familie of de verloskundig zorgverlener de kraamzorg informeert over de bevalling en de thuiskomst van de asielzoekster (al dan niet met de pasgeborene). 2. Binnen 24 uur na vertrek uit het ziekenhuis stuurt de verloskundige zorgverlener het partusverslag middels zorgmail naar het GC A op de locatie van de asielzoekster. 3. GC A registreert het partusverslag zowel in het dossier van moeder als kind.	1. VK/GYN 2. VK/PL 3. VK/GYN

KRAAMBED				
19.	Verloskundige zorg in het kraambed wordt verleend conform landelijk geldende richtlijnen.	Blijft gelijk		VK
20.	Bij de eerste controle van de kraamzorg wordt, indien nodig, gebruik gemaakt van de tolktelefoon	Aanvulling	De kraamorganisatie ondersteunt de kraamverzorgster in het faciliteren van de tolktelefoon	KRAAM
21.	Na afsluiting van het kraambed vindt een overdracht plaats tussen de verloskundige/kraamverzorgende en JGZ 0-4 jarigen.	Aanvulling	De afsluiting vindt ten alle tijden plaats via een warme overdracht van zowel de verloskundige als de kraamverzorgster aan de JGZ.	VK/KRAAM
DOORVERWIJZING NAAR GYNAECOLOOG				
22.	Een deel van de zwangere asielzoeksters wordt voor de controles doorverwezen naar de gynaecoloog. Bij overdracht van de zwangere asielzoekster van de 1^e naar de 2^e (of 3^e) lijn wordt er door de gynaecoloog zoveel mogelijk gestreefd naar casemanagerschap Het casemanagerschap is een inhoudelijke invulling van verloskundige taken. Zie bijlage Casemanagerschap.	Aanpassing.	1. De 1^e lijns verloskundige informeert het GC A op locatie middels zorgmail over de doorverwijzing naar de gynaecoloog en legt dit vast in dossier, incl contactgegevens van de gynaecoloog ook processtap 2.3. 2. GC A op locatie registreert gegevens in het HIS. 3. De VK regelt de afspraak met de gynaecoloog. 4. De gynaecoloog is na een overdracht te allen tijde medisch eindverantwoordelijk. Bij vragen/problemen rondom de zwangerschap van de asielzoekster wordt contact opgenomen met de gynaecoloog.	1. VK 2. GCA 3. VK 4. VK/GYN

			De (hulp)vraag van de zwangere asielzoekster zal behandeld worden conform invulling van het casemanagerschap. 5. In het VSV wordt vormgegeven aan het (gedeeld) casemanagerschap waarbij gebruik wordt gemaakt van de handleiding casemanagerschap asielzoekster.	5. VK/GYN
VERHUIZING EN OVERPLAATSING				
23.	Zwangere asielzoekster vallen bij de richtlijn Zorgcoördinatie rondom verhuizingen tussen de COA en het GC A onder de categorie risicogroep. Zwangere asielzoeksters worden in principe 6 weken voor de uitgerekende datum tot 6 weken na de bevalling niet meer verhuisd of overgeplaatst. Alleen in overeenstemming met de GC A, de verloskundig zorgverlener en de asielzoekster ter uitsluiting van medisch risico kan van deze termijn worden afgeweken.	Aanvulling	1. Bij de aanzegging te verhuizen checkt het COA of de zwangere asielzoekster een afspraak bij de verloskundige of gynaecoloog heeft lopen. 2. De COA medewerker attendeert en controleert de bewoner op het afzeggen en verplaatsen van medische afspraken, zelfstandig of via de Praktijklijn. 3. Bij verhuizing naar een andere COA opvanglocatie, en indien de verhuizing bij GC A bekend is, nodigt het GC A de zwangere asielzoekster uit voor een verhuisgesprek en draagt de zwangere actief over naar GC A van nieuwe locatie. 4. COA informeert, indien bekend, GC A op locatie over de verhuizing of komst van een zwangere asielzoekster. 5. COA informeert de verloskundig	1. COA 2. COA 3. GCA 4. COA 5. VK/GYN

			zorgverlener over de op handen zijnde verhuizing van de zwangere asielzoekster. 6. De verloskundig zorgverlener zorgt, indien de nieuwe verloskundige zorgverlener bekend is, voor een koude en warme overdracht van de zwangere asielzoekster. 7. De verloskundig zorgverlener informeert de kraamzorg over de op handen zijnde verhuizing van de zwangere asielzoekster. 8. COA begeleidt de asielzoekster bij het maken van een afspraak bij de nieuwe verloskundige conform processtappen 2.1 en 2.2. 9. De nieuwe verloskundig zorgverlener begint weer vanaf procestap 1 van de ketenrichtlijn en stuurt per zorgmail de contactgegevens / spoednummer door naar de het GC A op locatie conform processtap 3.3.	6. VK/GYN 7. VK/KRAAM 8: VK/GYN 9. VK/GYN
--	--	--	--	---

Toelichting gebruikte afkortingen

COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers
GCA	Gezondheidscentrum Asielzoekers: team op locatie
HIS	Huisartsen Informatie Systeem
Kraam	Kraamverzorgende
GYN	Gynaecoloog
MCA	Menzis COA Administratie
NMG	Niet medische gidsfunctie
PL	Praktijklijn
POL	Proces Opvang Locatie
VK	Verloskundige
VSV	Verloskundig Samenwerkingsverband: Structureel overleg gynaecoloog/verloskundige/kraamzorg/kinderarts
Zorgtaxi	Zittend ziekenvervoer (op indicatie, niet geschikt voor spoedsituaties/spoedvervoer)

Utrecht, 17 april 2014